

GUIA DOCENT

100010. Introducció a l'Antropologia Social i Cultural
Curs 2011/2012

Graus en Arqueologia, Filosofia, Geografia i Ordenació del
Territori -presencial i en xarxa-, Història, Història de l'Art,
Humanitats i Musicologia

1. Dades de l'assignatura

Nom de l'assignatura	Introducció a l'Antropologia Social i Cultural
Codi	100010
Crèdits ECTS	6
Curs i període en el que s'imparteix	Primer curs. Primer o segon semestre
Horari	
Lloc on s'imparteix	Facultat de Filosofia i Lletres
Llengües	Català i castellà

Professor/a de contacte

Nom professor/a	
Departament	Antropologia Social i Cultural
Universitat/Institució	Universitat Autònoma de Barcelona
Despatx	
Telèfon (*)	
e-mail	
Horari d'atenció	

2. Equip docent

Nom professor/a	Grup 1 – Nadja Monnet
Departament	Antropologia Social i Cultural
Universitat/Institució	Universitat Autònoma de Barcelona
Despatx	B9/237
Telèfon (*)	93 581 34 58
e-mail	nadja.monnet@uab.cat
Horari de tutories	A convenir

Nom professor/a Grup 2 – Rita Villà

Departament Antropologia Social i Cultural

Universitat/Institució Universitat Autònoma de Barcelona

Despatx

Telèfon (*)

e-mail rita.villa@uab.cat

Horari de tutories A convenir

Nom professor/a Grup 3 – Sílvia Carrasco (docència en anglès)

Departament Antropologia Social i Cultural

Universitat/Institució Universitat Autònoma de Barcelona

Despatx B9/217

Telèfon (*) 93 581 31 49

e-mail silvia.carrasco@uab.cat

Horari de tutories A convenir

Nom professor/a Grup 4 – Anna Piella i José Sánchez

Departament Antropologia Social i Cultural

Universitat/Institució Universitat Autònoma de Barcelona

Despatx B9/207 i B9/233

Telèfon (*) 93 581 32 79 i 586 83 24

e-mail anna.piella@uab.cat i jose.sanchez@uab.cat

Horari de tutories A convenir

Nom professor/a Grup 5 – Maite Ojeda

Departament Antropologia Social i Cultural

Universitat/Institució Universitat Autònoma de Barcelona

Despatx

Telèfon (*)

e-mail Horari de tutories Nom professor/a Departament Universitat/Institució Despatx Telèfon (*) e-mail Horari de tutories Nom professor/a Departament Universitat/Institució Despatx Telèfon (*) e-mail Horari de tutories Nom professor/a Departament Universitat/Institució Despatx Telèfon (*) e-mail Horari de tutories Nom professor/a Departament

Universitat/Institució	Universitat Autònoma de Barcelona
Despatx	B9/237
Telèfon (*)	93 581 34 58
e-mail	dan.rodriquez@uab.cat
Horari de tutories	

(Afegiu tants camps com sigui necessari)
(*) camps optatius

3.- Prerequisits

Cap

4.- Contextualització i objectius formatius de l'assignatura

La Introducció a l'Antropologia Social i Cultural és una assignatura de 6ECTS considerada de Formació Bàsica, programada a la UAB per al primer curs dels estudis de Grau d'Arqueologia, de Geografia i Ordenació del Territori –presencial i en xarxa-, d'Història de l'Art i de Musicologia, durant el primer semestre del curs 2011/2012, i dels Graus de Filosofia, d'Història i d'Humanitats durant el segon semestre del curs 2011/2012.

L'objectiu de l'assignatura es oferir una primera aproximació a l'Antropologia Social i Cultural i a la perspectiva antropològica d'anàlisi basada en l'afirmació de l'existència d'una humanitat compartida i alhora diversa. Es tracta d'una panoràmica general a la disciplina, incloent-hi els seus objectes –anàlisi de les cultures i la seva diversitat-, la seva trajectòria històrica, la metodologia i les tècniques d'investigació, –el treball de camp-, les seves principals àrees d'estudi i algunes de les seves aplicacions al món contemporani.

Es tracta d'il·lustrar etnogràficament la diversitat cultural humana, discutir conceptes i explicacions teòriques sobre la mateixa, abordar alguns textos d'autors clau –tant clàssics com contemporanis- i reflexionar críticament al voltant de l'estudi científic de les diferències socioculturals i de la construcció de la desigualtat, així com desenvolupar perspectives crítiques per construir una convivència igualitària.

Aquesta assignatura ofereix, a través de sis temes, una visió introductòria a l'antropologia com a disciplina, a la construcció sociocultural de les diferències i a alguns dels camps particulars en els quals aquesta es manifesta: el parentiu, l'economia, la política o la religió. Finalment pretén també aproximar-se a una forma de mirar i analitzar el món sense caure en plantejaments simplistes i en postures excloents o reduccionistes per a l'explicació de les societats i les cultures humanes.

5.- Competències i resultats d'aprenentatge de l'assignatura

Competència	CEF30 Conèixer i utilitzar els conceptes bàsics de la disciplina.
Resultats d'aprenentatge	Saber utilitzar adequadament el lèxic i els conceptes bàsics propis de l'antropologia per descriure alguns aspectes culturals dels diversos grups humans.
Competència	CEF31 Conèixer i comprendre les teories relatives a les diferents accepcions del concepte de cultura.
Resultats d'aprenentatge	Precisar explícita i fonamentadament el concepte de cultura segons diferents accepcions.
Competència	CEF32 Conèixer i comprendre les teories sobre l'espècie humana en la seva relació amb la producció de la societat i de la cultura.
Resultats d'aprenentatge	Analitzar críticament discursos sobre la naturalesa humana i la naturalesa social de diferents cultures.
Competència	CEF33 Aplicar el coneixement de la variabilitat cultural i de la seva gènesi, per evitar les projeccions etnocèntriques.
Resultats d'aprenentatge	Elaborar anàlisi de propostes culturals de l'entorn proper per evidenciar-ne els supòsits etnocènrics que contenen.
Competència	CEF34 Aplicar els conceptes bàsics de l'Antropologia Social i Cultural a la comprensió de les relacions entre diferents societats i cultures.
Resultats d'aprenentatge	Formular amb precisió dilemes interculturals concrets.

Competència	CEF35 Aprehendre la diversitat cultural a través de l'etnografia.
Resultats d'aprenentatge	Descriure aspectes particulars d'una realitat cultural, precisant-ne algunes interrelacions.
Competència	CEF36 Identificar la variabilitat transcultural dels sistemes econòmics, de parentiu, polítics, simbòlics i cognitius, educatius i de gènere i la teoria antropològica al respecte.
Resultats d'aprenentatge	Participar en l'anàlisi i els comentaris crítics dels materials bibliogràfics i audiovisuals proposats amb continguts i aportacions precises.
Competència	CTF1 Comunicar de forma oral i escrita, amb concreció, precisió i claredat els coneixements adquirits.
Resultats d'aprenentatge	Organitzar una exposició oral i redactar un producte escrit, comprensible i el més complet possible.
Competència	CTF2 Desenvolupar habilitats d'aprenentatge autònom.
Resultats d'aprenentatge	Realitzar els exercicis proposats i l'estudi necessari per dur-los a terme amb èxit.
Competència	CTF3 Buscar, seleccionar i gestionar informació amb autonomia, tant en fonts estructurades (bases de dades, bibliografies, revistes especialitzades) com en informació distribuïda a la xarxa.
Resultats d'aprenentatge	Elaborar coneixement concret, en forma de comentaris o de treballs específics, per resoldre l'avaluació i participar a classe.
Competència	CTF4 Organitzar el temps i els propis recursos per al treball: dissenyar plans establint prioritats d'objectius, calendaris i compromisos d'actuació.
Resultats d'aprenentatge	Resoldre totes les tasques i activitats d'aprenentatge en els temps previstos i demanar ajuda si no es pot resoldre.
Competència	CTF5 Analitzar i sintetitzar informació.
Resultats d'aprenentatge	Desenvolupar comentaris i raonaments precisos i explícits quan es requereixi en les activitats d'avaluació, individuals o en grup.

6.- Continguts de l'assignatura

L'assignatura Introducció a l'Antropologia Social i Cultural és una primera aproximació a l'estudi de la variabilitat sociocultural humana, des d'una perspectiva comparativa. Al llarg del semestre es presenten i desenvolupen els conceptes bàsics i els temes clau de l'Antropologia Social i Cultural. Es tractaran els àmbits temàtics clàssics, s'introduiran les perspectives antropològiques sobre diferència i desigualtat i alguns dels desenvolupaments més recents de la disciplina. Mitjançant l'estudi de casos etnogràfics que permeten il·lustrar la diversitat cultural i posen de manifest els contrastos i similituds amb el propi context sociocultural, i amb el suport de materials de lectura i audiovisuals, els i les estudiants assoliran un coneixement bàsic sobre la disciplina antropològica.

Tema 1. Introducció. La disciplina antropològica.

L'antropologia en el camp de les ciències humanes i socials.

Breu història de la disciplina: algunes aproximacions teòriques en antropologia.

Objecte, mètode i tècniques de l'antropologia.

- La cultura com a objecte d'estudi. Teories de la cultura. La diversitat cultural.
- L'etnografia i el treball de camp.

Conceptes fonamentals de l'antropologia social i cultural: cultura, etnocentrisme, relativisme, diferència i desigualtat.

Altres conceptes relacionats.

Tema 2. Economia i subsistència.

Modes, formes i relacions de producció.

Reciprocitat, redistribució i intercanvi.

Comerç, diners, mercat i circulació de bens i serveis.

Consum.

Tema 3. Família i parentiu.

Què és el parentiu?

Matrimoni i estructures familiars: tipus, funcions, transformacions.

Xarxes de parents, llinatges i parenteles. Territorialitat.

Filiació i aliança. Incest i exogàmia.

Tema 4. Poder i autoritat.

L'antropologia política i l'estudi dels sistemes de regulació i control social.

Tipus d'organització política: bandes, tribus, cabdillatges, estats.

Teories sobre l'origen i l'evolució de l'Estat.

Autoritat, legitimitat i poder: el simbolisme a les relacions polítiques.

Tema 5. Sistemes de creences, simbolisme i ritual.

La universalitat del fenomen religiós.

Diversitat dels sistemes de creences: màgia, xamanisme, bruixeria i altres sistemes.

El sagrat i el profà.

Mitologia.

Símbols, rituals i rites de pas.

Tema 6. Anàlisi antropològica de les societats complexes.

L'antropologia dels móns contemporanis.

Alguns desenvolupaments recents des de l'antropologia:

7.- Metodologia docent i activitats formatives

Proposta comú a tots els grups, en format genèric, menys en el grup 70 del Grau en Xarxa de Geografia i Ordenació del Territori que té especificitat pròpia.

METODOLOGIA DOCENT:

Classes teòriques i pràctiques dirigides pel professorat

Cerca de documentació, lectura de textos, redacció de treballs

Estudi

Avaluació

ACTIVITATS FORMATIVES:

Classes magistrals amb suport de les TIC i debat en gran grup de textos de lectura obligatòria

Definició de paraules clau i estratègies de cerca i bases de dades bibliogràfiques; lectura comprensiva de textos, recensió d'una etnografia i discussió de lectures teòriques i audiovisuals etnogràfics

Realització d'esquemes, mapes conceptuals i resums

Realització de proves escrites i activitats de participació a l'aula –presentacions- i a través del campus virtual

TIPUS D'ACTIVITAT	ACTIVITAT	HORES	RESULTATS D'APRENENTATGE
-------------------	-----------	-------	--------------------------

Dirigides 50h

Classes teòriques impartides pel professorat amb discussió i anàlisi de casos.	38	CEF30 CEF36
Classes pràctiques de discussió de lectures i/o audiovisuals	12	CEF30 CEF33 CEF34 CEF35 CEF36 CTF5

Supervisades 10h

Tutorització i seguiment individual del/s treball/s	5	CEF30 CEF36
Participació i implicació al Campus Virtual	5	CEF30 CEF36 CTF1

Autònomes 82,5h

Estudi	47,5	CEF30 a CEF36 CTF2 a CTF5
Lectura de textos. Anàlisi d'audiovisuals. Redacció de treballs. Preparació de comentaris per les sessions de debat o pel Campus Virtual. Cerca d'informació.	35	CEF30 a CEF36 CTF2 a CTF5

8.- Avaluació

El sistema d'avaluació és continuat i per tant cal anar fent els exercicis en els terminis marcats pel professor o la professora a començament del semestre, per tal de realitzar un bon desenvolupament de l'aprenentatge.

L'avaluació s'organitza en tres mòduls, cada un dels quals té assignat un pes específic en la qualificació final, d'acord amb la proposta que cada professor o professora elabori i que lliurarà als estudiants el primer dia de classe. Aquesta proposta contindrà el detall de les diferents tasques d'avaluació i el valor de cada una d'elles. Cada mòdul pot incloure més d'una activitat avaluadora. Tant els mòduls d'avaluació com el valor que se li atorgui a cada mòdul s'haurà d'ajustar als mínims i màxims següents:

- 1) MÒDUL DE LLIURAMENT DE TREBALLS. En aquest mòdul s'avaluaran un o més treballs que poden ser individuals o en grup, basats en una monografia o en bibliografia específica establerta per cada professor/a. Valor del 30% al 50% de la nota final.
- 2) MÒDUL DE PARTICIPACIÓ en discussions de grup i presentacions públiques de treball a l'aula. Valor entre el 10% i el 20% de la nota final.
- 3) MÒDUL DE PROVES ESCRITES. Poden ser una o més proves escrites i de diferent tipus i característiques. El seu valor oscil·la entre el 40% i el 60% de la nota final.

ACTIVITATS D'AVALUACIÓ	HORES	RESULTATS D'APRENENTATGE
	7,5	
Presentació oral a classe	0,5	CEF30 a CEF36 CTF1
Comentaris crítics orals i/o escrits, a l'aula, al campus o en lliurament	5	CEF30 a CEF36 CTF1
Prova escrita	2	CEF30 a CEF36 CTF1

9- Bibliografia i enllaços web

MANUALS DE REFERÈNCIA:

AADD (1993) *Diccionari d'Antropologia*. Barcelona, TERMCAT.
 AUGÉ M., COLLEYN J.-P. (2005) *Què es la antropologia*. Barcelona, Paidós.
 BARRET, Stanley R. (1997) *Anthropology: A student's guide to Theory and Method*, Toronto, University of Toronto Press.
 BOHANNAN, Paul. (1996) *Para raros, nosotros: introducción a la antropología cultural*, Madrid, Ediciones Akal.
 BOHANNAN, P. y GLAZER, M. (eds.) (1992) *Antropología: lecturas*. Madrid: McGraw-Hill.
 BOIVIN, M., A. ROSATO Y V. ARRIBAS (1998) *Constructores de Otridad. Una introducción a la Antropología Social y Cultural*, Buenos Aires: Eudeba
 EMBER, C. (2003) *Introducción a la Antropología*. Madrid, McGraw-Hill
 EMBER, C. R. y EMBER, M. (2004) *Antropología cultural*. Madrid: Prentice Hall.

- HARRIS, Marvin (2004).- *Introducción a la Antropología General*. Madrid, Alianza Editorial.
- HARRIS, M. (1999) *El desarrollo de la teoría antropológica: historia de las teorías de la cultura*. Madrid, Siglo XXI.
- HENDRY, Joy. (1999) *An Introduction to Social Anthropology. Other People's Worlds*, Macmillan Press, London.
- KOTTAK, Conrad Phillip (2002) *Antropología cultural. Espejo para la humanidad*, Madrid: McGraw-Hill.
- LISÓN C. (ed.) (2007) *Introducción a la Antropología Social y Cultural. Teoría, método y práctica*. Madrid, Akal.
- LLOBERA Ramon Areces, Madrid.A, J. R. (1999) *Manual d'antropologia social : estructura i evolució de les societats humanes*. Edicions de la Universitat Oberta de Catalunya : Pòrtic, Barcelona

BIBLIOGRAFIA Bàsica. (a ampliar a criteri de cada professor/professora)

- APPADURAI, A (1996) *Modernity at large. Cultural dimensions of globality*. London, Routledge.
- ARANZADI MARTINEZ, J. (2005) *Introducción histórica a la Antropología del Parentesco*.
- AUGE, M. (1995) *Hacia una antropología de los mundos contemporáneos*, Barcelona: Gedisa.
- BARAÑANO, A.; GARCÍA, J. L.; CÁTEDRA, M.; DEVILLARD, M. J. (eds.) (2007) *Diccionario de relaciones interculturales*. Madrid: Editorial Complutense.
- CAVALLI SFORZA, L.; CAVALLI SFORZA, F. (1994).- *Quiénes somos. Historia de la diversidad humana*. Barcelona, Crítica.
- DOUGLAS, Mary (1966). *Purity and Danger*.
- FEIXA, Carles (1998). *De jóvenes, bandas y tribus*, Barcelona Anagrama
- GEERTZ, Clifford (1973). *La interpretación de las culturas*, Gedisa, Barcelona.
- GENNEP, Arnold van, (1960 [1909]) *Rites of Passage*, Routledge, London.
- GLEDHILL, J. (2000) *El poder y sus disfraces*, Ediciones Bellaterra, Barcelona.
- GONZALEZ ECHEVARRIA, Aurora. (1994) *Teorías de parentesco. Nuevas aproximaciones*, Eudema, Madrid.
- KAHN, J.S. (ed.) (1975).- *El concepto de cultura*. Barcelona, Anagrama.
- KUPER, A. (2001) *Cultura. La versión de los antropólogos*. Paidós, Barcelona.
- KUPER, A. (1973) *Antropología y antropólogos: la escuela británica (1922-1972)*, Anagrama, Barcelona.
- LEAKEY, R.; LEWIN, R. (1994).- *Nuestros orígenes*. Barcelona, Crítica.
- LÉVI-STRAUSS, C. (1993).- *Raza y cultura*. Madrid, Cátedra.
- LÉVI-STRAUSS, C. (1987) *Antropología Estructural*, Barcelona, Paidós.
- LEVI-STRAUSS, (1952) *Raça i història*, Edicions 62, Barcelona.
- LEVI-STRAUSS, Claude et al. (1974) *Polémica sobre el origen y la universalidad de la familia*.
- LEWELLEN, T. (2009) *Introducción a la Antropología Política*. Edicions Bellaterra, Barcelona.
- LLOBERA, J.R. (Ed.).- *La antropología como ciencia*. Barcelona, Anagrama.
- MOLINA, José Luis i VALENZUELA, Hugo (2007) *Invitación a la antropología económica*, Editorial Bellaterra, Barcelona.
- MORRIS, b. (1995) *Introducción al estudio antropológico de la religión*. Paidós, Barcelona.
- PEACOCK, J.L. (1989).- *El enfoque de la Antropología*. Barcelona, Herder.
- SABATER PI, J. (1978).- *El chimpancé y los orígenes de la cultura*. Barcelona, Anthropos.
- SPERBER, Dan. (1988 [1975]). *El simbolismo en general*, Anthropos, Barcelona,
- STRANG, V (2009) *What anthropologist do*, Oxford, Berg Publishers Limited
- TODOROV, T. i altres (1988).- *Cruce de culturas y mestizaje cultural*. Madrid, Júcar
- TURNER, V. (1990) *La selva de los símbolos*, Madrid Siglo XXI.
- VELASCO MAILLO, H. (2007) *Cuerpo y espacio. Símbolos y metáforas, representación y expresividad de las culturas*. Madrid Ed. Univ. Ramon Areces.
- WILLIAMS, R. (2000) *Palabras clave: un vocabulario de la cultura y la sociedad*. Buenos Aires, Nueva visión.
- WINCH, P. (1994) *Comprender una sociedad primitiva*, Barcelona, Paidós

MONOGRAFIES:

Cada professor i professora proposarà el llistat concret de monografies per al grup d'Introducció a l'Antropologia Social i Cultural que imparteixi. Es concretarà a l'inici del semestre. A títol orientatiu aquest llistat ofereix algunes propostes possibles:

- AIXALÀ, Yolanda (2000). *Mujeres en marruecos. Un análisis desde el parentesco y el género*. Ed. Bellaterra
- BENEDICT, Ruth (1974 [1946]) *El crisantemo y la espada. Patronos de la cultura japonesa*. Madrid: Alianza.
- CARO BAROJA, Julio (1990 [1955]). *Estudios saharianos*. Madrid: Júcar Universidad.
- CLASTRES, Pierre (2001 [1972]) *Crónica de los indios guayaquis*, Barcelona, Altafulla.
- EVANS-PRITCHARD, Edward E. (1977 [1940]). *Los Nuer*. Barcelona: Anagrama.
- GRIAULE, Marcel (2000 [1966]) *Dios de agua*. Barcelona, Alta Fulla.
- KROEBER, Teodora (1992 [1964]). *Ishi. El último de la tribu*. Barcelona: Antoni Bosch. LÉVI-STRAUSS, Claude

- (1988 [1955]). *Tristes trópicos*. Barcelona: Paidós.
- MALINOWSKI, Bronislaw (1975 [1922]). *Los argonautas del Pacífico Occidental. Un estudio sobre comercio y aventura entre los indígenas de los archipiélagos de la Nueva Guinea melanésica*. Barcelona: Península.
- MALLART, Lluís (2009) *Sóc fill dels evuzok*, Barcelona, La Campana. MIDDLETON, John (1984) *Los lugbara de Uganda*. Bellaterra, UAB, Publicaciones de Antropología Cultural.nº4.
- MEAD, Margaret. (1990 [1939]). *Adolescencia y cultura en Samoa*. Barcelona: Paidós.
- PIELLA, Anna (2002) *Els meus parents, el meu grup. Parentiu i Identitat entre els aborígens d'Austràlia*. Col·lecció Documents. Servei de Publicacions. Universitat Autònoma de Barcelona. Bellaterra.
- SAN ROMAN, T. (1997). *La diferencia inquietante. Viejas y nuevas estrategias culturales de los gitanos*. Siglo XXI.
- TURNBULL, Colin (1984 [1961]) *Los pigmeos, el pueblo de la selva*. Barcelona. Javier Vergara.

